

DOI: 10.35774/econa2022.02.073

JEL classification: D73, K42, K49

UDC: 343.35

Вадим ГУРА

аспірант,

кафедра управлінських технологій,

Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК», Україна

E-mail: v.legioner41@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-4722-5448

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/AIA-5070-2022>

КОРУПЦІЯ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ, ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Однією з ключових загроз ефективному розвитку економіки країни та її національній безпеці, є корупція, яка проникає в усі сфери життя суспільства і гальмує процес європейської та світової інтеграції України. Вона існує в усіх країнах в тій чи іншій мірі, відображає неефективність влади, недосконалість її інституційного забезпечення. В Україні корупція набула масового, латентного характеру, а процес її подолання буде довготривалим. Дослідження її суті, проявів, причин та наслідків сприятиме розробці ефективних способів її попередження та подолання.

Мета. Метою даного дослідження послужило формування єдиного підходу до дефініції «корупції» та узагальнення класифікації її форм і видів за рядом ознак; вивчення ключових причин виникнення корупції, її наслідків для розвитку суспільства та його безпеки, а також виділення найбільш поширених способів запобігання та протидії корупції.

Метод (методологія). Для досягнення поставленої мети було використано методи традиційні методи наукового пізнання суспільних явищ і процесів – для з'ясування суті поняття «корупція»; узагальнення та систематизації – для вивчення та уточнення ключових ознак класифікації форм та видів корупції; аналізу та синтезу – для з'ясування основних причин виникнення корупції, її наслідків та виділення ключових способів її подолання.

Результати. Результатом даного дослідження стало уточнення дефініції поняття «корупції», узагальнення та систематизація класифікаційних ознак її форм та видів, характеристика ключових причин виникнення корупції та її наслідків для усіх сфер життя суспільства, а також вивчення основних способів запобігання та протидії корупції в Україні та світі.

Сфера застосування результатів дослідження. Дані результати можна використати для подальших наукових розвідок та обґрунтування програм протидії корупції, економічного розвитку країни, її швидшої інтеграції до європейської та світової спільноти.

Висновки. Корупція – суспільне зло, що перешкоджає ефективному розвитку суспільства. Формування єдиного трактування поняття «корупція», систематизація її форм та видів, визначення причин появи та наслідків сприятимуть розробці ефективних методів її попередження та протидії й швидшій інтеграції України в європейський та міжнародний простір.

Ключові слова: корупція; види корупції; форми корупційних правопорушень; причини і наслідки корупції; запобігання та протидія корупції; національна безпека.

Вступ

Корупція, тобто використання влади і посадових повноважень в особистих цілях чи задля забезпечення інтересів зацікавлених осіб, стала глобальною проблемою, яка перешкоджає подальшому розвитку людства, і несумісна з нормами моралі та етики. Вона поширює свій вплив не лише на сферу

державного управління, а й на політику, економіку, соціальну сферу, мораль та культуру поведінки. Вона настільки добре прижилась в нашому суспільстві, що громадськість стала толерантно до неї відноситись. Корупція самовдосконалюється, еволюціонує, вдало пристосовується до умов сьогодення, тому подолати її не так вже і просто.

© Вадим Гура, 2022

Отримано: 14.04.2022 р.

Рекомендовано до друку: 11.05.2022 р.

Опубліковано: 19.05.2022 р.



Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Гура В. Корупція: поняття та види, причини виникнення. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 73-81. DOI: 10.35774/econa2022.02.073

Тому постала проблема розробки дієвого механізму попередження та подолання корупційних проявів, що потребує розробки теоретичного базису детальнішого вивчення корупції, а саме з'ясування її суті, вивчення її ключових характеристик, видів та форм, причин виникнення.

Теоретичний базис подолання корупції свого часу вивчали Л. Андрущенко, К. Бабенко, Н. Діденко, Ю. Дмитрієв, С. Дрьомов, Д. Калмиков, Ю. Кальниш, М. Кондрашова, С. Лазаренко, В. Мазярчук, А. Мельниченко, Т. Мельниченко, А. Михненко, А. Мудров, Є. Невмержицький, В. Нонік, О. Пархоменко-Куцевіл, В. Плекан, С. Пясецька-Устич, О. Руснак, Д. Сінченко, О. Скочиляс-Павлів, О. Сорока, В. Тімашов, І. Федько, М. Хавронюк, Г. Шведова, І. Яцків та інші.

Проте, потребує уточнення класифікація видів та форм корупції, причин її виникнення та наслідків, що сприятиме розробці комплексу дієвих засобів її попередження та подолання.

Мета статті

Метою представленої наукової розвідки є узагальнення підходів до трактування поняття «корупція» і формування авторського його тлумачення, систематизація видів, форм та моделей корупції, з'ясування основних причин виникнення корупції, її наслідків для людства та способів її попередження і подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження

Корупція – багатоаспектне явище, яке проникає в усі сфери життя суспільства. Її попередження та подолання – складний процес, забезпечення ефективності якого потребує уточнення теоретичного базису зазначеної проблеми з метою чіткого його відмежування від інших злочинів та задля розробки системи заходів її викорінення.

«Корупцію» науковці розглядають по-різному, зосереджуючись на окремих аспектах явища та підходах до її вивчення. Зважаючи на складність поняття «корупція» та різноманітність її проявів, досить складно сформулювати єдине універсальне її визначення. З тієї ж причини, усі визначення «корупції» є прийнятними.

Вивчивши усе різноманіття підходів до трактування поняття «корупція», і врахувавши її ключові характеристики, пропонуємо під «корупцією» розуміти складне багатоаспектне системне явище, що полягає в неправомірному

аморальному використанні особами, що мають владні чи управлінські повноваження, власного становища, статусу чи авторитету в особистих корисливо-егоїстичних інтересах з метою збагачення чи отримання іншого роду переваги для себе чи інших осіб за рахунок держави або її громадян [1, с. 82].

Багатогранність прояву корупційних взаємовідносин породжує існування різних її видів (рис. 1).

Так, виділяють корупцію побутову, ділову та верховної влади. Побутова корупція може виникати у взаємовідносинах громадян з державними службовцями чи іншими посадовими особами, які можуть приймати важливі для особи рішення (менеджери різних рівнів, лікарі, вчителі, викладачі тощо). Ділова корупція може бути присутня у взаємовідносинах між бізнесом і владними структурами, або між бізнесом і бізнесом. Корупція верховної влади виникає у вищих ешелонах влади, коли підкупляють політичних діячів чи депутатів з метою отримання голосів за певний законопроект або з інших причин.

За сферами прояву зазвичай виділяють такі види корупції: політична, зокрема корупція у представницьких органах влади; корупція на публічній службі, зокрема у діяльності органів виконавчої влади, насамперед у їх діяльності з надання публічних послуг; корупція у судовій системі та органах кримінальної юстиції; корупція в економіці (у публічних закупівлях, в митній і податковій сферах тощо); корупція в соціальній сфері (освіта, охорона здоров'я, соцзабезпечення та ін.); корупція у приватному секторі; корупція в спорті [9, с. 28].

Щодо рівня поширення, то корупцію поділяють на верхівкову, яка зустрічається у вищих щаблях влади, де розробляються корупційні схеми; середню, що відрізняється меншими фінансовими потоками та обмеженими владними повноваженнями, залученням вузького числа об'єктів державної власності; низову, яка притаманна дрібним чиновникам на рівні районів, міст та районів у містах, що безпосередньо не приймають управлінські рішення, а здійснюють їх підготовку, видають різного роду дозволи чи довідки або здійснюють контролюючі дії; злиденну, яка виникає епізодично через скрутне матеріальне становище.

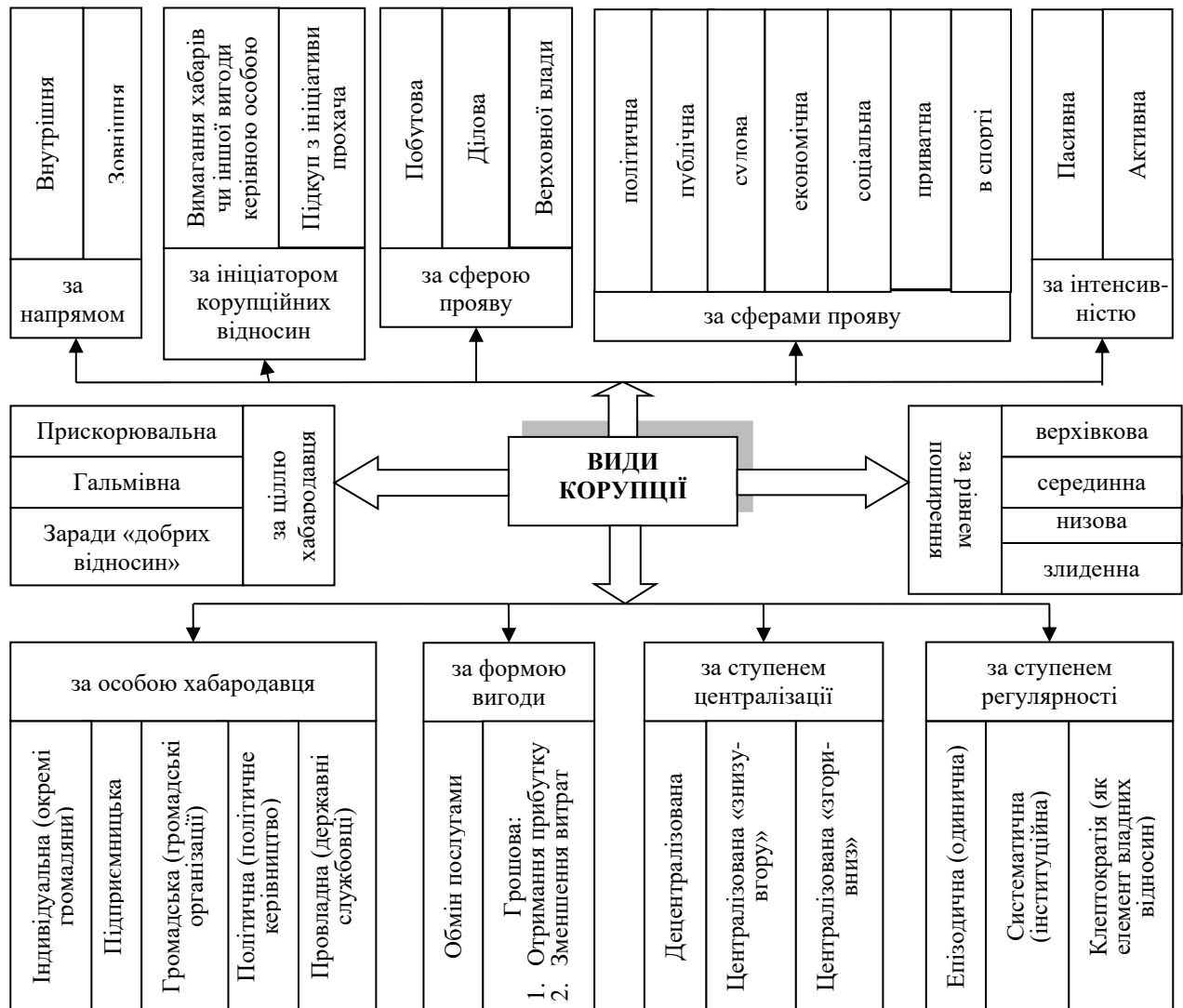


Рис. 1. Види корупції*

*побудовано автором за джерелами: [2, с. 20; 3, с. 16-26; 4; 5, с. 48; 6, с. 51; 7; 8]

За напрямом корупційних діянь розрізняють корупцію внутрішню та зовнішню. Внутрішня корупція спостерігається в межах однієї організації чи установи. При цьому і корупціонер, і особа, яка пропонує, чи в якій вимагають певні матеріальні або нематеріальні вигоди, є співробітниками однієї установи. Зовнішня корупція передбачає, що домовленість укладається між посадовою та приватною особою.

Залежно від мети хабародавця корупція може бути прискорювальною (якщо потрібно вирішити певне питання з позитивним результатом), гальмівною (коли просять створити перешкоди для вирішення певної справи) або заради «добрих відносин» (зустрічаються випадки, коли ініціатор

корупційних взаємовідносин намагається «прикормити», «навести мости» з можливим корупціонером і для цього надає йому матеріальні чи нематеріальні вигоди, послуги тощо).

За ступенем регулярності виділяють наступні види корупції: епізодичну або одиничну (виникає рідко: один раз або час від часу); систематичну або інституційну (відбувається постійно, носить регулярний характер) та клептократію (одна із форм політичної корупції, за якої уряд існує для збільшення особистого багатства і політичного впливу шляхом зловживання державними чиновниками та політиками владою за рахунок широких верств населення [10]).

Корупція може здійснюватись і у таких двох видах: по-перше, хабар або іншу вигоду може вимагати керівна особа; по-друге, підкуп відбувається з ініціативи прохача.

За формою вигоди корупція поділяється на такі види: як обмін послугами, чи в грошовій формі з метою отримання прибутку або зниження витрат.

За ступенем централізації корупцію поділяють на децентралізовану (при цьому хабародавці діють на власний розсуд); централізовану «знизу-вгору» (посадовці нижчих ешелонів влади збирають хабарі й діляться ними з керівництвом) та централізовану «згори-вниз» (керівник встановлює підвищені оклади та видає премії «в конвертах» своїм підлеглим, щоб «купити» їх мовчання про його службові злочини).

Окрім видів корупції виділяють і її форми:

- хабарництво, тобто отримання матеріальної, грошової чи іншої користі за сприяння хабародавцеві чи іншій особі, використовуючи службове становище чи надану владу;
- розкрадання, що передбачає привласнення чужого майна або використання його для забезпечення власних інтересів чи інших осіб, використовуючи службове становище чи надані посадові повноваження;
- шахрайство, або введення в оману юридичних чи приватних осіб задля власної вигоди чи вигоди третіх осіб;
- вимагання, тобто примушування юридичної або приватної особи до надання матеріальних чи нематеріальних цінностей або послуг в обмін на певні дії чи бездіяльність посадовця;
- зловживання, що характеризується використанням влади чи службового становища, чи посадових можливостей для задоволення особистих інтересів чи інтересів інших осіб;
- кумівство, а саме надання переваг, пільг, послуг, грошових коштів, матеріальних чи нематеріальних активів родичам, наблизеним особам та ін.;
- інше, пов'язане із використанням службового становища для задоволення власних інтересів чи інших осіб внаслідок використання службової інформації не за призначенням, відмови у її наданні, затримання надходження необхідної

інформації, спотворення даних; неправомірного втручання у діяльність інших посадових осіб чи державних органів задля перешкодження їм виконувати свої службові обов'язки або спонукання їх до прийняття незаконного рішення.

При вивченні корупції науковці виділяють не лише її види та форми, а ще й моделі, які відображають особливості суспільного життя, історичні витоки становлення країни чи континенту, географічні особливості, специфіку корупційних проявів тощо. Так, автори виділяють західноєвропейську, азіатську, африканську та латиноамериканську моделі корупції [3, с. 9; 11].

Західноєвропейська модель корупції характеризується її низьким рівнем, що забезпечується високим рівнем культури і свідомості суспільства, несприйняттям корупції як певної аномалії, що порушує закон. Яскравими представниками західноєвропейської моделі корупції є Швейцарія, Франція, Фінляндія та Нідерланди.

Азіатська модель корупції відзначається соціальним різновидом корупції. Історичний розвиток, традиція та культура породили корупційні відносини, що тісно пов'язані з соціальними взаєминами: родинними, етнічними, корпоративними (корпорації часто стають для працівників сім'єю), земельними тощо.

Африканська модель корупції сформувалась за умов неконсолідованої політичної влади, домовленостей та припинення боротьби між фінансово-бюрократичними групами, досягнення олігархічного консенсусу між ними і частиною політичної еліти. При цьому задовольняються лише найголовніші потреби населення задля уникнення соціальних конфліктів і відбувається деградування економіки.

Латиноамериканська модель корупції характеризується зростанням могутності «тіньового» криміналізованого сектору економіки, який стає державою в державі.

В Україні корупція має свої особливості: зростання політичної корупції; широке залучення у корупційні взаємовідносини працівників правоохоронних органів та судів; тісний зв'язок з економічною злочинністю та «тіньовою» економікою, які стали джерелом зростання масштабів корупції; створення потужних фінансово-політичних груп з

кримінальною складовою; проникнення корупції в усі сфери життя суспільства і перетворення її на важливий елемент їх функціонування; формування в суспільстві терпимого ставлення до корупційних проявів і надання переваги неправим методам вирішення своїх проблем тощо.

Для розробки системи дієвих засобів подолання корупції важливим є вивчення причин її появи. Дослідники даної проблеми окреслюють надзвичайно широке коло причин виникнення корупції: основні і другорядні; об'єктивні та суб'єктивні; специфічні; фундаментальні, правові, політичні, економічні, організаційно-економічні, інституційні, інформаційні, соціальні, соціально-культурні, культурно-історичні, моральні тощо. Виділити основну причину з-поміж них доволі складно, оскільки вони тісно взаємопов'язані між собою. Так чи інакше, усі вони сходяться на думці, що причин виникнення корупції є досить багато, усі вони різняться між собою за інтенсивністю та екстенсивністю впливу, сферою прояву і т.п., через що потребують детального вивчення та систематизації.

Узагальнивши результати наукових розвідок вітчизняних спеціалістів з питань корупції та її видів, пропонуємо усі причини виникнення корупційних проявів розділити за сферою поширення на шість груп: правові, політичні, інституційні, економічні, інформаційні та соціально-культурні. У кожній з них слід виділити притаманні лише їй причини, що сприяють виникненню корупції (табл. 1).

Подолання корупції – процес надзвичайно складний і довготривалий. Досить складно витравити з свідомості громадян толерантність до корупції. Поки одні вирішують свої нагальні проблеми, інші збагачуються чи іншим чином задовольняють свої потреби, усі ми живемо з наслідками корупції, які є досить вагомими і часто непередбачуваними. Серед найбільш загрозливих наслідків корупції науковці називають: сповільнення процесів демократизації суспільства; падіння престижу країни на міжнародній арені; втрату довіри у громадян та підприємців до законності та влади; гальмування економічного прогресу; утвердження корупційних схем в усіх сферах

суспільного життя; зниження або згортання інвестиційної в економіку; зростання цін внаслідок неофіційного включення до накладних витрат корупційних видатків; неієздатність ринкових механізмів регулювання економіки та непередбачуваність наступних змін в країні; зниження рівня життя населення та зростання невдоволеності в суспільстві; втрата морально-етичних норм; зростання злочинності та формування мафіозних кланів; втрата боєздатності країни; загострення політичної ситуації в країні; крах держави тощо.

Попередженню корупційних проявів сприятиме створення належних умов, адже будь-яке явище зароджується лише у сприятливому середовищі. Тому перешкодою корупційним проявам можуть стати:

- високий рівень розвитку суспільства, в якому спостерігається високий рівень добробуту населення, суворіші антикорупційні заходи, вищий супротив громадян, і відповідно, менше бажання чиновників отримувати незаконні доходи;
- антикорупційні органи можуть ефективніше працювати в країнах з розвинутою демократією, де чиновники дорожать своїми посадами і здобутками, репутацією;
- розвиненість судової системи, чітке дотримання законів, недопущення проявів кумівства;
- скорочення бюрократичного апарату, децентралізація державного управління;
- моральна готовність суспільства протидіяти корупційним посяганням;
- виведення економіки країни з тіні.

Виявлені особливості корупції, охарактеризовані її види, форми і моделі, окреслені причини виникнення сприятимуть розробці ефективних засобів попередження та подолання корупції. Як зазначає Мельниченко Т. С.: на даному етапі розвитку країни слід «виділити кілька напрямів стратегії протидії корупції, а саме:

- верховенство закону і захист прав громадян;
- запобігання і протидія корупційним проявам;
- суспільне усвідомлення небезпеки корупції та її наслідків» [22].

Таблиця 1. Причини виникнення корупції за сферою поширення*

вид	причини
правові	недосконалість законодавчої бази
	наявність суб'єктивізму у трактуванні нормативних документів
	неефективність судової системи
	неефективність антикорупційних заходів
	неадекватні міри покарання за корупцію
	недосконалість системи контролю за декларуванням доходів державних службовців
	лобізм в законодавчих органах
політичні	орієнтація правоохоронних органів на захист інтересів держави і витіснення на другий план прав та інтересів приватних власників та громадян
	нестабільність політичної системи
інституційні	надмірний вплив політичної еліти на суспільні процеси
	зміна форм державного устрою та політичної системи
	недосконалість механізму взаємодії різних інститутів влади
	злиття влади й економіки
	зростання ролі держави у суспільстві
	державне регулювання економіки
	монополія держави на ряд послуг
	громізка система документообігу та неефективний бюрократичний апарат
	збільшення числа посадовців, розширення їх впливу та можливість приймати рішення на власний розсуд
	тиск вищого керівництва і традиція беззаперечного підпорядкування начальству
	зростання кумівства і протекціонізму на всіх рівнях державного управління та в усіх сферах суспільного життя
	низька управлінська культура поведінки державних службовців
економічні	недостатній рівень участі громадян в державному управлінні
	бажання отримати грошову, матеріальну чи нематеріальну вигоду
	занепад економіки, зростання інфляції та безробіття
	масштабність «тіньової» економіки
	монополізація окремих секторів економіки
	зловживання бюджетними коштами
	тіньові схеми приватизації державного і комунального майна
	високі податки та ставки по кредитах
несприятливий інвестиційний клімат	
інформаційні	торгівельний протекціонізм
	непрозорість процесів прийняття та реалізації управлінських рішень
	недостатність досліджень корупції в різних сферах її прояву
соціально-культурні	відсутність необхідної інформації або її спотворення
	незрілість сучасного суспільства
	низький рівень правової грамотності громадян
	зростання соціальної нерівності в суспільстві, наявність кланів
	втрата моральних цінностей
	терпиме ставлення до корупції й перетворення її на повсякденну звичку
	прийняття корупції як засобу швидшого та легшого вирішення своїх проблем
	наявність звички «дякувати» за сприяння у вирішенні побутових проблем
	недостатнє усвідомлення або ігнорування ризику покарання за корупційні діяння
релігійні та культурні традиції	

* побудовано автором за даними джерел: [11-21].

За кожним напрямом необхідно проводити окремі дослідження дієвості окремих заходів як в Україні, так і в інших країнах.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Зважаючи на результати представленої наукової розвідки, можна зазначити, що корупція – складне, різностороннє явище, яке важко подолати. Розробка дієвих засобів боротьби з нею потребує уточнення теоретичного базису аналізованого явища. Узагальнивши різноманітні підходи до трактування поняття «корупція» та врахувавши його багатоплановість, запропоновано авторське його визначення: складне багатоаспектне системне явище, що полягає в неправомірному аморальному використанні особами, що мають владні чи управлінські повноваження, власного становища, статусу чи

авторитету в особистих корисливо-егоїстичних інтересах з метою збагачення чи отримання іншого роду преференції для себе чи інших осіб за рахунок держави або її громадян.

Слід відмітити, що поширення корупції на різні сфери життя суспільства породжує існування різних її видів, форм та моделей, які детально вивчено та систематизовано в роботі.

Для розробки системи ефективних засобів недопущення та подолання корупції вивчено причини, наслідки та умови попередження виникнення корупційних проявів. Розробку антикорупційних заходів слід сконцентрувати за основними напрямками: законодавство; попередження корупції; зміна свідомості громадян. Потребує також окремого вивчення досвід країн, які успішно долають корупційні прояви, що і стане предметом подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гура В. В. Поняття корупції як економіко-правового феномену. *Вчені записки Університету «КРОК»*: зб. наук. праць. Київ: ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», 2021. Вип. № 4 (64). С. 76-84.
2. П'ясецька-Устич С. В. Теоретичні аспекти аналізу корупції як системного явища в сучасній українській економіці. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28-1. С. 19-26.
3. Бабенко К. А., Діденко Н. Г., Кондрашова М. В. та ін. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія: навч.-мет. посіб. Київ: Грамота, 2015. 184 с.
4. Мазярчук В., Федько І. Вплив корупції на економічне зростання: аналітична довідка. URL: <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/11/2016-10-07-Anticorruption-product-full.pdf>
5. Запобігання та протидія корупції: навч. посібник / А. М. Михненко, О. В. Руснак, А. М. Мудров та ін.; за ред. А. М. Михненка. Київ: ДНУ «Акад. фін. управління», 2013. 667 с.
6. Мельниченко А. А. Корупція як іманентна складова деформованих управлінських відносин: постановка проблеми. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*: збірник наукових праць. 2010. № 3(7). С. 49-55.
7. Нонік В. В. Типологія корупційних відносин: державно-управлінський погляд. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 19. С. 99-102.
8. Пархоменко-Куцевіл О. Теоретико-методологічні підходи до класифікації корупційних відносин в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 9. С. 138-142.
9. Калмиков Д. О., Сінченко Д. В., Сорока О. О., Хавронюк М. І., Шведова Г. Л. Запобігання корупції: методичні рекомендації для місцевих активістів. Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. 242 с.
10. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/s2.pl?Article=9654&action=show>
11. Невмержицький Є. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізм протидії: монографія. Київ: КНТ, 2008. 368 с.
12. Тіماشов В. Причини та умови корупції в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2017. № 865. С. 338-344.
13. Дрьомов С. В., Кальниш Ю. Г. Корупція в Україні: причини поширення та механізми протидії / за ред. Ю. Г. Кальниша. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2010. 88 с.
14. Яцків І. І. Механізм, причини та заходи протидії корупції: загальна характеристика. *Держава і закон: теорія, практика, методика*: зб. наук. пр. Івано-Франківськ: ПЮІ ЛьвДУВС, 2008. Вип. 3. С. 155-163.
15. Плекан В. Особливості та причини виникнення корупції в правоохоронних органах України. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 4. С. 231-238.
16. Дмитрієв Ю. В. Причини виникнення корупційних ризиків у системі державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 4. С. 92-95.

17. Лазаренко С. Ж. Суб'єктивні причини поширеності корупції в системі державної служби в Україні. *Державне правління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=817>.
18. Бабенко К. А., Лазаренко С. Ж. Корупція в системі вищої освіти: сутність, причини та наслідки. *Державне правління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=812>.
19. Скочиляс-Павлів О. В. Корупція як негативне соціально-правове явище: ознаки та причини. *Право та державне управління*. 2019. № 2(35). Т. 2. С. 41-46.
20. П'ясецька-Устич С. В. «Корупційна пастка» української економіки: причини формування та проблеми подолання. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 3-1 (46). С. 11-16.
21. Андрущенко Л. В. Сутність явища «корупція» та причини її існування в Україні. *Право і суспільство*. 2016. № 3. С. 148-153.
22. Мельниченко Т. С. Сутність і причини корупції в Україні. URL: <https://obolon.kyivcity.gov.ua/files/2019/11/6/10.pdf>.

REFERENCES

1. Gura, W. W. (2021). The concept of corruption as an economic and legal phenomenon. Scientific notes of the University "KROK": coll. science. work. Kyiv: University of Economics and Law "KROK", 4 (64), 76-84. [in Ukrainian].
2. Pyasetska-Ustych, S. V. (2018). Theoretical aspects of the analysis of corruption as a systemic phenomenon in the modern Ukrainian economy. *Black Sea Economic Studies*, 28-1, 19-26. [in Ukrainian].
3. Babenko, K. A., Didenko, N. G., Kondrashova, M. V. and others. (2015). *Manifestations of corruption in the education system: prevention and counteraction*. Kyiv: Hramota. [in Ukrainian].
4. Mazyarchuk, V., & Fedko, I. (2016). The impact of corruption on economic growth: an analytical guide. Retrieved from: <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/11/2016-10-07-Anticorruption-product-full.pdf> [in Ukrainian].
5. Mikhnenko, A. M. (Ed.) (2013). *Preventing and combating corruption*. Kyiv: DNNU "Acad. Finn. management". [in Ukrainian].
6. Melnichenko, A. A. (2010). Corruption as an immanent component of distorted managerial relations: problem statement. *Bulletin of NTUU "KPI". Politology. Sociology. Law: a collection of scientific papers*, 3(7), 49-55. [in Ukrainian].
7. Nonik, V. V. (2018). Typology of corruption relations: public administration view. *Investments: practice and experience*, 19, 99-102. [in Ukrainian].
8. Parkhomenko-Kutsevil, O. (2018). Theoretical and methodological approaches to the classification of corruption in Ukraine. *Entrepreneurship, economy and law*, 9, 138-142. [in Ukrainian].
9. Havronyuk, M. I. (2017). *Preventing corruption: guidelines for local activists*. Kyiv: FOP Moskalenko, O. M. [in Ukrainian].
10. Dictionary of foreign words. Retrieved from: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/s2.pl?Article=9654&action=show> [in Ukrainian].
11. Nevmerzhytsky, E. (2008). Corruption in Ukraine: causes, consequences, counteraction mechanism. Kyiv: CST. [in Ukrainian].
12. Timashov, V. (2017). Causes and conditions of corruption in Ukraine. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Series: Legal Sciences*, 865, 338-344. [in Ukrainian].
13. Dryomov, S. V. & Kalnysh, Yu. G. (2010). *Corruption in Ukraine: causes and countermeasures*. Kyiv: SE "Priority Research Center". [in Ukrainian].
14. Yatskiv, I. I. (2008). Anti-corruption mechanism, causes and measures: general characteristics. *State and law: theory, practice, methodology: coll. science*. Ivano-Frankivsk: PUI Lviv State University of Internal Affairs, 3, 155-163. [in Ukrainian].
15. Plekan, V. (2021). Features and causes of corruption in law enforcement agencies of Ukraine. *Entrepreneurship, economy and law*, 4, 231-238. [in Ukrainian].
16. Dmitriev, Yu. V. (2016). Causes of corruption risks in the public administration system. *Investments: Practice and Experience*, 4, 92-95. [in Ukrainian].
17. Lazarenko, S. Zh. (2015). Subjective reasons for the prevalence of corruption in the civil service in Ukraine. *Government: improvement and development*, 3. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=817> [in Ukrainian].
18. Babenko, K. A., Lazarenko, S. Zh. (2015). Corruption in the higher education system: essence, causes and consequences. *Public administration: improvement and development*, 2. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=812> [in Ukrainian].
19. Skochilyas-Pavliv, O. V. (2019). Corruption as a negative socio-legal phenomenon: signs and causes. *Law and Public Administration*, 2 (35), 2, 41-46. [in Ukrainian].
20. Piasecka-Ustych, S. V. (2018). The "corruption trap" of the Ukrainian economy: the reasons for the formation and problems of overcoming. *Business navigator*, 3-1 (46), 11-16. [in Ukrainian].

21. Andrushchenko, L. V. (2016). The essence of the phenomenon of "corruption" and the reasons for its existence in Ukraine. *Law and society*, 3, 148-153. [in Ukrainian].
22. Melnichenko, T. S. (2019). *The essence and causes of corruption in Ukraine*. Retrieved from: <https://obolon.kyivcity.gov.ua/files/2019/11/6/10.pdf> [in Ukrainian].

Vadym Gura, PhD student, Department of Management Technologies, Higher educational institution "University of Economics and Law" KROK", Ukraine

CORRUPTION: CONCEPTS AND TYPES, CAUSES

Abstract

Introduction. One of the key threats to the effective development of the country's economy and national security is corruption, which penetrates into all spheres of society and slows down the process of European and global integration of Ukraine. It exists in a different way and degree in all countries, reflects the inefficiency of the state power, the imperfection of its institutional support. In Ukraine, corruption has become widespread and latent, and the process of its overcoming will be long. Research of its nature, manifestations, causes and consequences will help develop effective ways to prevent and overcome it.

Purpose. The purpose of this study was to form a unified approach to the definition of "corruption" and to generalize the classification of its forms and types on a number of grounds; study the key causes of corruption, its consequences for the development of society and its security, as well as identify the most common ways to prevent and overcome corruption.

Method (methodology). To achieve this goal, traditional methods of scientific knowledge of social phenomena and processes were used to clarify the essence of the concept of "corruption"; generalization and systematization – to study and clarify the key features of the classification of forms and types of corruption; analysis and synthesis – to find out the main causes of corruption, its consequences and identify key ways to overcome it.

Results. The result of this study is clarifying of the definition of "corruption", generalization and systematization of the classification of its forms and types, characterization of the key causes of corruption and its consequences for all spheres of society, as well as studying the main ways to prevent and overcome corruption in Ukraine and the world.

Scope of the usage of the research results. These results can be used for further scientific research and substantiation of anti-corruption programs, economic development of the country, its faster integration into the European and world community.

Conclusions. Corruption is a social evil that hinders the effective development of society. The formation of a unified interpretation of the concept of "corruption", systematization of its forms and types, determining the causes and consequences will contribute to the development of effective methods of prevention and counteraction and faster integration of Ukraine into European and international space.

Keywords: corruption; types of corruption; forms of corruption offenses; causes and consequences of corruption; prevention and counteraction of corruption; national security.

Cite as: Gura, V. (2022). Corruption: concepts and types, causes. *Economic analysis*, 32 (2), 73-81. DOI: 10.35774/econa2022.02.073